

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

«Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ» КЕАҚ

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«GYLYM JÁNE BILIM - 2023»
XVIII Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
XVIII Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«GYLYM JÁNE BILIM - 2023»**

**PROCEEDINGS
of the XVIII International Scientific Conference
for students and young scholars
«GYLYM JÁNE BILIM - 2023»**

**2023
Астана**

УДК 001+37
ББК 72+74
G99

«GYLYM JÁNE BILIM – 2023» студенттер мен жас ғалымдардың XVIII Халықаралық ғылыми конференциясы = XVIII Международная научная конференция студентов и молодых ученых «GYLYM JÁNE BILIM – 2023» = The XVIII International Scientific Conference for students and young scholars «GYLYM JÁNE BILIM – 2023». – Астана: – 6865 б. - қазақша, орысша, ағылшынша.

ISBN 978-601-337-871-8

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001+37
ББК 72+74

ISBN 978-601-337-871-8

**©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2023**

Известно, что право лиц с инвалидностью на инклюзивное образование предусмотрено на международном уровне Конвенцией о правах инвалидов, Саламанкской декларацией о принципах, политике и практической деятельности в сфере образования лиц с особыми потребностями, Стандартными правилами обеспечения равных возможностей для инвалидов (Правило 6) и рядом других документов. Анализ отечественного законодательства показывает, что оно не запрещает обучение детей с особенностями в развитии в массовых школах, но создание специальных условий для них предусмотрено только в специальных (коррекционных) образовательных учреждениях.

Интеграция не должна противопоставляться системе специального образования, она является детищем специальной педагогики, так как введенный в общеобразовательную среду ребенок остается под ее патронатом: либо учится в специальном классе (группе) при массовом учреждении, либо обязательно получает коррекционную помощь, участь в обычном классе (группе) [3].

Таким образом, каждый интегрированный ребенок нуждается в специальной педагогической помощи и психологической поддержке в условиях массовой школы. В образовательном пространстве страны должна функционировать четко организованная и хорошо отлаженная инфраструктура специализированной помощи детям с отклонениями развития, интегрированным в общеобразовательные учреждения.

Список использованных источников

1. Интернет-ресурс: <https://rosopeka.ru/articles/2951/86953/>
2. Д.З. Ахметова, З.Г. Нигматов. Педагогика и психология инклюзивного образования: учебное пособие. Казань: Изд-во «Познание» Института экономики, управления и права, 2015. 223с.
3. Назарова Н. М. Богданова Т. Г. Педагогика и психология инклюзивного образования. Изд.-во: Инфра-М, 2019 г. 156 с.

УДК 373.1

ЦИФРЛЫҚ ТРАНСФОРМАЦИЯ НЕГІЗІНДЕ МЕДИА КОНТЕНТТІ ҰЙЫМДАСТЫРУ

Кулжабекова Сая Ондасыновна

Әлеуметтік педагогика мамандығы бойынша 1 – курс магистранты,
Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Астана, Қазақстан

Ғылыми жетекші - Б.С. Байменова

Қазіргі уақытта цифрлық трансформация қоғамның ажырамас бөлігіне айналды. Ол біздің өміріміздің маңызды саласы ретінде көптеген қызметтерді жүзеге асыруда. Цифрлық қоғам, Цифрлық үкімет порталдары арқылы адам өзіне қажетті қызметтерді игеруде. Бұл жаһандану кеңістігінің мүмкіндігін арттырды. Соның нәтижесінде білім беру саласы да дамуда. Білім саласының трансформациялануы негізінде үздіксіз электронды жүйелер, медиа контенттер пайда болуда. Осы мәселе мемлекеттің стратегиялық міндеті ретінде көптеген құжаттарда көрініс тапты.

Президент Қасым-Жомарт Тоқаев «Digital Bridge 2022» халықаралық технологиялық форумының пленарлық отырысында «Мемлекетті басқаруды цифрландырудың жаңа «Invisible Government» («Көрінбейтін үкімет») форматына көшу қажет» - деп атап өтті.[1].

«Білім берудің цифрлық трансформациясы, ең алдымен, экономиканы, әлеуметтік саланы, бизнесті және басқа да салаларды түбегейлі өзгертетін цифрлық технологиялар алып

жүретін бірегей мүмкіндіктерді пайдалана отырып, білім беру қызметін кешенді түрде қайта қарастырудан тұрады» [2].

European Schoolnet өзінің "Digital Transformation in Education" баяндамасында «Цифрлық трансформация жай ғана жаңа технологияларды енгізу емес-бұл біздің қалай оқытатынымызды және үйренетінімізді, мектептер мен білім беру жүйелерін қалай ұйымдастыратынымызды және оқушыларды болашаққа қалай дайындайтынымызды қайта қарастыруды қамтитын өзгерістердің тұтас процесі» деген болатын. [3]

Білім беру ұйымдары цифрлық технологияны өз жұмысының барлық салаларына енгізуде. Қазіргі уақытта оқушылар виртуалды сыныптарда оқиды, мұғалімдер мектептің веб-сайттарында үй тапсырмаларын орналастырады, ал сабақтар онлайн дереккөздерінен алынған видео мен демонстрациялар арқылы беріледі. Барлық құжаттар электронды түрде сақталады. Білім беруде цифрлық технологияларды қолдану жаңа әдістемелерді, оқытудың құралдарын, жабдықтар мен технологияларды қажет ете отырып, оқу процесіне айтарлықтай өзгерістер енгізді.

Білім берудегі цифрлық трансформацияның негізгі аспектілерінің бірі медиа контентті ұйымдастыру болып табылады. Бұл мақалада медиаконтентті ұйымдастыру білім берудегі цифрлық трансформацияның негізі және маңызды бөлігі бола алатындығы және осы салада қандай зерттеу әдістері қолданылатыны және қазіргі білім беруде жетістікке жетуге қалай көмектесетіні қарастырылады.

Алдымен медиаконтент ұғымына түсініктеме бере кетсек, бұл фотосуреттер, бейнелер, аудио, графика және басқалар сияқты әртүрлі медиа технологияларды қолдану арқылы жасалатын ақпараттық контент. Ол медиа арналар арқылы берілетін материалдың кез келген түрін көрсете алады. Ал, білім берудегі медиаконтент - бұл білім беру мақсатында жасалатын және қолданылатын ақпараттық контент. Оған оқу материалдары, бейне сабақтар, интерактивті тапсырмалар мен тесттер, виртуалды экскурсиялар, білім беру ойындары және оқытудың басқа түрлері кіруі мүмкін. Медиаконтентті ұйымдастыру, бұл компания жасаған медиа файлдарды (бейне, фото, дыбыс) құрылымдау және басқару болып табылады. Бұл процесс медиа контентті әртүрлі форматтарда сұрыптауды, каталогтауды, сақтауды, өңдеуді және таратуды қамтуы мүмкін.

Медиа контент тұлғаның танымдық және шығармашылық қабілеттерін дамытуға қызмет ететін қазіргі қоғамның маңызды және ажырамас бөлігі болып табылады;

Медиа контент жеке тұлғаны қалыптастыратын, оған әсер ететін, оны әлеуметтендіретін қол жетімді механизм болуы мүмкін, өйткені Интернет қазіргі адамның өміріне оның барлық салаларына әсер етеді.[4]

Цифрлық трансформация дегеніміз, технология мен инновацияны қолдана отырып, дәстүрлі дағдыны цифрлық дағдыға айналдыру процесі. Қазіргі әлемде медиаконтентті ұйымдастыру цифрлық трансформацияның негізгі компоненттерінің біріне айналды. Ол жаңа технологиялар мен процестерді біріктіру арқылы тиімділікті, өнімділікті және бәсекеге қабілеттілікті арттыруға бағытталған. Ал, білім берудегі цифрлық трансформация - оқыту тәсілдерін өзгерту және білім беру бағдарламаларын құру үшін цифрлық технологияларды қолдану процесі. Ол білім беру сапасын жақсартуға, оқытудың қолжетімділігі мен ыңғайлылығын арттыруға, сондай-ақ білім алушыларды цифрлық экономикаға дайындауға бағытталған.

Білім берудегі цифрлық трансформация негізінде медиаконтентті ұйымдастыру-электронды оқулықтар құру, қашықтықтан оқыту үшін онлайн курстар мен платформаларды пайдалану, интерактивті тапсырмалар мен тесттер құру, виртуалды және толықтырылған шындықтарды оқу процесіне кіріктіру. Сонымен қатар медиа-контентті құру және редакциялау үшін арнайы бағдарламалар мен құралдарды пайдалануға болады.

Заманауи білім цифрлық және онлайн режимінде дамып келеді және бұл процесте медиаконтентті ұйымдастыру маңызды рөл атқарады. Медиаконтентті тиімді ұйымдастыру білім сапасын жақсартады, оқу үдерісін жеңілдетеді.

Білім берудегі медиа контентті ұйымдастыру бірнеше бағытта жүруі мүмкін:

1. Оқу бейнелерін жасау және пайдалану - оқу бейнелерін оқушыларға ақпаратты қолжетімді және түсінікті түрде ұсыну үшін қолдануға болады. Мұндай бейнелерді оқытушылар да, оқушылар да жасай алады және оларды оқу бағдарламасы аясында әртүрлі тақырыптарды зерттеу үшін де көмегі зор.
2. Білім беру процесінде медианы пайдалану - бейнеден басқа, медиа файлдарға графика, фотосуреттер, аудио және контенттің басқа түрлері кіруі мүмкін. Бұл материалдар оқушылардың білім беру тәжірибесін жақсарту үшін қолданылуы мүмкін, мысалы, иллюстрациялар, интерактивті диаграммалар, дәрістердің аудиожазбалары және т. б.
3. Бұлтта сақтауды пайдалану - бұлтқа негізделген медиаконтентті сақтау оқытушылар мен оқушылар арасында файлдарды сақтап бөлісуде орны ерекше. Бұл ақпарат алмасу процесін жеңілдетеді, оқушыларға қолжетімді материалдар ұсынады.
4. Байланысты жақсарту - медиа контентті оқытушылар мен оқушылар арасындағы байланысты жақсарту үшін пайдалануға болады. Бұған блогтар, форумдар, подкасттар және коммуникацияның басқа түрлерін құру арқылы қол жеткізуге болады.

Білім берудегі медиаконтентті ұйымдастыру оқыту сапасын едәуір арттырады. Оны сапалы, тиімді, икемді ұйымдастыру білім берудің цифрлық трансформациясында маңызды рөл атқарады. Ол үшін оқушылардың қажеттіліктерін ескеру, интерактивті және жоғары сапалы контент құру, оның қол жетімділігі мен қауіпсіздігін қамтамасыз ету, сондай-ақ авторлық құқықты ескеру қажет.

Білім беруде сапалы медиаконтент оқу материалдарын жаңарту және оқу бағдарламаларын жетілдіру мүмкіндігіне ие. Оқытушылар өз саласындағы соңғы тенденцияларға сәйкес материалдарды оңай жаңартып, толықтырап, оқу сапасын жақсартады. Мұғалімдердің жұмысын жеңілдетіп, жеке тұлғаға бағытталған оқу бағдарламаларын жасауға көмектеседі.

Алайда, медиаконтент дәрістер мен практикалық сабақтар сияқты дәстүрлі оқыту әдістерін алмастыра алмайды. Ол оқушыларға материалды жақсы меңгеруге және оқу тиімділігін арттыруға көмектесетін қосымша құрал ретінде білім беру процесіне қосылуы керек.

Білім берудегі цифрлық контент келесідей ұсынылуы мүмкін:

1. Мәтін
2. Бейне
3. Аудио
4. Суреттер

Яғни, цифрлық контент: кинестетикалық, визуалды және аудио түрінде қарастырылады.[5]. Осыған сүйене отырып, білім берудегі цифрлық трансформацияға негізделген медиаконтенттің әртүрлі формалар мен форматтарына нақты сипаттама беруге болады.

Кесте 1. Білім берудегі цифрлық трансформацияға негізделген медиаконтент сипаттамасы

Медиа контент формалары	Форматтары	Сипаттамасы
Бейнелер	MP4, AVI, WMV, MOV, FLV	қысқа оқу фильмдері, дәрістер, бейне курстар, эксперименттік демонстрациялар және т. б.
Аудио	MP3, WAV, AAC,	аудио дәріс жазбалары, подкасттар, аудиокітаптар,

	FLAC	музыкалық шығармалар және т. б.
Суреттер	JPG, PNG, GIF, BMP, SVG	иллюстрациялар, фотосуреттер, диаграммалар, схемалар, графиктер, инфографика және т. б.
Мәтін	PDF, DOC, TXT, HTML	оқулықтар, оқулықтар, ғылыми мақалалар, дәріс жазбалары, рефераттар, тесттер және т. б.
Интерактивті элементтер	HTML5, CSS, JavaScript	ойындар, тренажерлер, визуализациялар, виртуалды экскурсиялар, онлайн тесттер, вебинарлар және т. б.
Вебинар	Бейне, аудио, мәтін	Қатысушылар мен оқытушы арасындағы өзара әрекеттесу мүмкіндігі бар нақты уақыттағы интерактивті сабақтар
Электрондық кітаптар	PDF, EPUB, MOBI, DJVU	Оқулықтардың, оқулықтардың және басқа әдебиеттердің сандық нұсқалары
Онлайн курстары	Бейне, мәтін	Кез келген уақытта және әлемнің кез келген нүктесінен қолжетімді онлайн курстар түрінде оқыту
Ойындар	Компьютерлік ойындар, мобильді қосымшалар	қосымша оқу құралы ретінде пайдалануға болатын оқу элементтері бар ойын қосымшалары
Виртуалды шындық	VR технологиясы	Әртүрлі дағдыларды үйренуге және үйретуге арналған Виртуалды шындық тренажерлері мен тренажерлері
Подкасттар	Аудио	Белгілі бір тақырып бойынша ақпаратты қамтитын және кез келген уақытта тыңдауға арналған аудио жазбалар
Әлеуметтік желілер	мәтін, фото, видео	Әлеуметтік медианы білім беру процесіне қатысушылар арасында білім мен тәжірибе алмасу құралы ретінде пайдалану

Осылайша, білім беруде медиаконтентті пайдалану цифрлық трансформацияның маңызды элементі болып табылады және оқу мүмкіндіктерін айтарлықтай кеңейтуге, оны қолжетімді, интерактивті етуге мүмкіндік береді.

М. Осиповоқытуда цифрлық контент құру бойынша бірнеше ұсынысты көрсеткен:

1. Оқытудағы цифрлық контентті білім беру мақсаттарымен байланыстыру.
2. Цифрлық контентті жобалау кезінде оқу жүктемесінің ерекшеліктерін ескеру қажет;
3. Білім алушы оқу процесінде контентті барынша тиімді пайдалануға көмектесетін алгоритмдерді білуі керек. [5]

Сондықтан білім берудегі медиа контентті ұйымдастыруды бірнеше кезеңге бөліп қарастырып көрейік:

Кесте 2. Білім берудегі медиа контентті ұйымдастыру кезеңдері

№	Кезеңдері	Сипаттамасы
1.	Медиа контентті таңдау	Белгілі бір курсқа немесе оқу бағдарламасына қажетті медиа контент түрлерін анықтау.
2.	Пайдалану мақсаттарын анықтау	Медиа контентті пайдалану мақсаттарын анықтау. (Оқу материалын түсінуді жақсарту; Оқушылардың мотивациясын көтеру)

3.	Медиа контентті құру немесе сатып алу	Жеке медиа контент құру немесе арнайы платформалар немесе қызметтер арқылы сапалы контент алу.
4.	Медиа контентті оқу жоспарына біріктіру	Оқу процесінің медиа контент қолданылатын нақты кезеңдерін анықтау.
5.	Оқытушыларды оқыту	Оқытушыларды оқу үдерісінде медиа контентті тиімді қолдануға және оны оқу жоспарына кіріктіруге дағдыландыру.
6.	Медиа контентті бағалау әдістерін әзірлеу	Оқу процесінде медиа контентті пайдалану тиімділігін бағалау әдістерін әзірлеу.
7.	Контентті үнемі жаңарту	Оқу жоспарлары мен талаптарындағы өзгерістерге сәйкес медиа контентті үнемі жаңарту және жаңарту.

Бұл білім берудегі цифрлық трансформацияның негізінде медиа-контентті сәтті ұйымдастыру үшін маңызды. Әр кезеңнен кейін медиа-контентті пайдалану тиімділігін бағалау және оқу жоспарына қажетті өзгерістер енгізу және медиа-контентті таңдау қажет. Тек осылай ғана медиа контентті тиімді пайдалануды және оның білім берудің цифрлық трансформациясына оң үлесін қамтамасыз етуге болады.

Қорыта айтсақ, медиа контентті ұйымдастыру білім берудегі цифрлық трансформацияның негізгі элементі болып табылады, ол тиімдірек және интерактивті оқытуды қамтамасыз етеді.

Медиа контентті тиімді ұйымдастыру тек техникалық аспектілерді ғана емес, сонымен қатар педагогикалық және әдістемелік принциптерді де қамтиды.

Осылайша, цифрлық трансформация негізінде білім берудегі медиа-контентті ұйымдастыру білім беру сапасын жақсарту және оқыту тиімділігін арттыру үшін үлкен әлеуетке ие. Алайда, осы тәсілді сәтті іске асыру үшін білім беру процестерінде медиа-контентті пайдаланудың қолжетімділігін, қауіпсіздігін, сапасы мен тиімділігін қамтамасыз ету қажет.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Қ. Тоқаев. «Көрінбейтін үкімет» Мемлекетті басқаруды цифрландырудың жаңа форматы. [Электрон. ресурс] – URL: <https://kaz.nur.kz/politics/1990019-korinbeitin-ukimet-toqaev-memleketti-basqarudy-cifrlandyrudyn-zana-formaty-turaly-aitty/> (дата обращения: 23.03.2023)
2. И. П. Гладилина. Цифровая трансформация образования: зарубежный и отечественный опыт // Современное педагогическое образование. – 2021. - №3. <https://cyberleninka.ru/article/n/tsifrovaya-transformatsiya-obrazovaniya-zarubezhnyy-i-otechestvennyy-opyt>
3. European Schoolnet «Digital Transformation in Education». [Электрон. ресурс] – URL: <https://www.europeanschoolnet.org/digital-transformation.html> (дата обращения: 23.03.2023)
4. А. Ю. Губанова. Медиа контент для детей как элемент образовательного процесса // Медиаобразование. Media Education. - 2017. - №2. <https://cyberleninka.ru/article/n/mediakontent-dlya-detey-kak-element-obrazovatel'nogo-protsessa>
5. М. Осипов. Какой может быть медиа контент в образовании? [Электрон. ресурс] – URL: <https://yandex.ru/q/learning/11175558913/> (дата обращения: 23.03.2023)